

BINIBurgerinitiatief voor Participatie & Goed Bestuur

binisuriname@gmail.com <https://binisuriname.sr>

ABOP

DA 91

NDP

OPTSU

WIE SCOORT, WIE FAALT?

Vergelijking Verkiezingsprogramma's 2025

Algemene Beschouwing per Partijprogramma

m.m.v.

ALGEMEIN **IOUWINGEN**

Inhoud

1	Werkwijze	3
2	Algemene Beschouwingen per Partij	4
2.1	<i>A-20 (combinatie)</i>	4
2.2	<i>ABOP</i>	6
2.3	<i>BEP</i>	8
2.4	<i>DA 91</i>	10
2.5	<i>NDP</i>	11
2.6	<i>NPS</i>	13
2.7	<i>OPTSU</i>	15
2.8	<i>Pertjajah Luhur (PL)</i>	16
2.9	<i>VHP</i>	18

1 Werkwijze

Voor de verkiezingen van 25 mei 2025 hebben we gekeken naar de programma's van negen van de veertien deelnemende partijen: A20 (en partners), ABOP, DA91, NDP, NPS, OPTSU, PL en VHP.

Vijf partijen hebben we niet meegenomen: ARENA, DUS, VLS, DNL en PVC. Bij DUS zagen we direct dat hun programma voor een groot deel gekopieerd is van dat van De Nieuwe Leeuw (of andersom, maar de kans op plagiaat door DUS is groter). Van de andere vier verwachten we niet dat serieuze aantallen stemmen zullen halen. Ze meenemen zou het rapport langer maken zonder dat het veel zou toevoegen.

Bij Pertjajah Luhur twijfelden we nog of we ze zouden meenemen, want hun programma is bijna helemaal een kopie van dat van vijf jaar geleden - het was zo erg dat het programma dat wij in eerste instantie ophaalden bij het kantoor van PL (alleen in hard copy te verkrijgen), op de kaft nog had staan: 2020-2025. Uiteindelijk besloten we PL toch maar mee te nemen.

We hebben gewerkt met de programma's die via het CHS, via partijwebsites of direct aan ons zijn toegestuurd, of door ons zijn opgehaald. Waar mogelijk hebben we nagegaan of het om de officiële versies ging. Omdat sommige partijen lang op zich lieten wachten, hebben we gewerkt met de versies die we uiterlijk op 5 mei 2025 in handen hadden.

We bekeken programma's op twee manieren: thematisch en een algemene beschouwing.

Algemene beschouwing per partij

Bij de algemene beschouwing (die wij niet hebben gescored in kleuren of cijfers) kijken we aan de hand van een aantal vragen naar de kwaliteit van het programma als geheel. Wat is de algemene indruk, welke zijn de belangrijkste sterke en zwakke punten, is het programma uitvoerbaar en realistisch? Is er een duidelijke visie en hangen de voornemens daarmee samen? Is er een redelijke situatie analyse - want als partij moet je ons laten weten wat de situatie is waaraan jij gaat werken. Is er aandacht voor de grote veranderingen buiten Suriname?

Dit is het deelrapport 'Algemene Beschouwing per partij', van het rapport: wie slaagt, wie faalt?

Het totale rapport is te vinden op de website: <https://binisuriname.sr>

2 Algemene Beschouwingen per Partij

2.1 A-20 (combinatie)

Algemene indruk

Het programma van A20 is ambitieus, uitgebreid en bevat veel sterke intenties op thema's zoals corruptiebestrijding, transparantie en moreel leiderschap. Maar het mist onderbouwing via wetgeving, planning, institutionele verankering en financiële haalbaarheid. Veel voorstellen blijven beleidsmatig vaag of missen concrete uitvoeringsmechanismen. Hoewel er erkenning is van gerechtigheid en gelijkheid, ontbreekt een mensenrechtenkader. In het algemeen is het programma beschrijvend en niet altijd strategisch.

Belangrijkste sterke punten

A20 zet sterk in op transparantie en integriteit, met voorstellen zoals een transparantieportaal, verplichte vermogensopgaven en een anticorruptie-taskforce. Er wordt gepleit voor hervorming van het presidentieel systeem, meer macht voor het parlement en benoemingen op basis van competentie in plaats van politieke loyaliteit. Ook wordt er nadruk gelegd op herstel van vertrouwen in bestuur, via digitale aanbestedingen, klokkenluidersbescherming en versterking van controle-instanties zoals de Rekenkamer en CLAD, hoewel er geen aandacht is voor het Algemeen Planbureau, ABS of planmatige beleidsvoering.

Belangrijkste zwakte punten

De partij zegt expliciet de democratische waarden te willen versterken en burgerparticipatie te bevorderen door ruimte te geven voor de stem van het volk. Maar burgerparticipatie is niet uitgewerkt met structuren voor innovatieve participatieve processen. Er worden veel hervormingen voorgesteld, maar de noodzakelijke versterking van toezichthoudende instituten, interne controle, aanbestedingscommissies en communicatiecapaciteit van de overheid is beperkt uitgewerkt. Aandacht voor versterking van de rechtsstaat is zwak.

Ronduit problematisch is het idee van een 'technisch kabinet' dat als toverstaf alle problemen zal oplossen. Dat is onrealistisch; het is een wenselijkheid die geen grondslag heeft in wetgeving en zet de parlementaire democratie buitenspel.

Economische en financiële onderbouwing ontbreekt. Er worden investeringen en hervormingen voorgesteld, maar zonder begrotingsimplicaties, dekking of financiële haalbaarheidsanalyse. De rollen van overheid, private sector en maatschappelijk middenveld zijn benadrukt, maar het is onduidelijk wat die rollen precies zijn.

Er is aandacht voor gronduitgiftehervorming en decentralisatie, maar thema's als mensenrechten, inclusie van kwetsbare groepen (mensen met een beperking, LGBTQ+ personen, Inheemse en Tribale volken) en institutionele planning blijven onderbelicht. In het lijvige programma van A20, dat nadruk legt op gezin en familie, zijn kinderrechten vanuit juridisch perspectief niet aan de orde en is gendergelijkheid niet genoemd.

Het maatschappelijk middenveld krijgt - vreemd genoeg - de zware verantwoordelijkheid om te zorgen voor transparantie in olie en gas, terwijl de private sector wel beleid mag helpen vormen.

Belangrijkste hoofdpunten/acties/beleidsvoornemens

- Ontwikkelingsvisie met 4 kernelementen: transparantie en verantwoording; sociale en economische gelijkheid; duurzaamheid als fundament; participatie en samenwerking
- Corruptiebestrijding en integer leiderschap (o.a. Wet Openbaarheid van Bestuur)
- Goed bestuur, transparantie, en burgerparticipatie

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?

A20 heeft van alle programma's de meeste aandacht voor de zwaktes van ons overheidsapparaat en beseft dat daar nog veel moet gebeuren. Die conclusie wordt echter niet meegenomen in veel van de plannen - die vergen een uitvoeringscapaciteit die er gewoon nog niet is. A20 wil namelijk tegelijk het ambtenarenapparaat hervormen, corruptie uitbannen, het kiesstelsel veranderen, onderwijs omgooien, de economie herstructureren, enz.

Dat is met de huidige structuren en fragiele bestuurscultuur niet realistisch.

Suriname kampt in 2025 nog steeds met een schuldenlast en begrotingstekorten, wat de uitvoerbaarheid van ambitieuze plannen beperkt zonder externe hulp of prioriteitsstelling. A20 presenteert ook technologie-oplossingen, zoals blockchain voor alle overheidsuitgaven, die de huidige staat van digitalisering, kennis en uitvoeringscapaciteit van de overheid overschatten.

Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?

A20 en haar partners streven naar een volledig transparant en integer bestuur waarin corruptie geen ruimte krijgt. Dit wordt bereikt door preventieve en reactieve maatregelen, strenge wetgeving en een actieve rol voor burgers en onafhankelijke toezichthouders. A20 en haar partners hanteren een zerotolerance beleid voor corruptie en streven naar een volledig transparant bestuur.

Hoewel de visie puur over het bestrijden van corruptie gaat, is uit de standpunten van de partij wel te halen dat ontwikkeling meer is dan economische groei. Er wordt gesproken over langetermijnprocessen, belangen en visie in verschillende sectoren, maar er is geen langetermijnvisie (behalve wat hierboven is aangehaald) in het programma.

Situatieanalyse

De situatieanalyse is onvolledig en erg gericht op corruptie zonder de corruptie-faciliterende systemen te analyseren en de *root causes* te identificeren. De partij lijkt voorbij te gaan aan dieperliggende systemische problemen, die niet zullen worden opgelost door corruptie te bestrijden. Ecologische factoren worden alleen vanuit de optiek van de kustvlakte bekeken en men neemt aan dat de problemen in het binnenland zullen worden opgelost door streng te zijn.

De institutionele situatie is over het algemeen redelijk goed beschreven en genoemde oplossingen voor de zwakte van instituten zouden kunnen werken als de details verder worden uitgewerkt. De institutionele versterking met het oog op olie en gas is echter wankel.

Is het een geïntegreerd programma?

Het programma doet een poging tot een geïntegreerde beleidsbenadering, maar dit is niet overal even goed uitgewerkt. Onderwijs, de sociale sector, armoedebestrijding, arbeidsmarkt zijn wel geïntegreerd. Er is onderscheid gemaakt voor economisch beleid op macro-, meso- en microniveau en voor elk niveau zijn de uitdagingen, strategieën en oplossingen genoemd, maar er is geen ketenbenadering. Er is aandacht voor diversificatie, waarbij duurzame inkomstenbronnen genoemd worden, zoals ecotoerisme, wetenschappelijke validatie van bioactieve moleculen, maar er is geen onderbouwing voor de keus van sectoren.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)?

Klimaatverandering en de gevolgen zijn beschreven met algemene kennis, maar de internationale verdragen, afspraken, enz. ontbreken. De relatie met het Zuiden wordt genoemd om relaties mee op te bouwen voor veiligheid en ontwikkeling. Relaties met specifieke landen en organisatie worden genoemd en wat binnen de organisaties gedaan moeten worden. Wat grensoverschrijdende criminaliteit betreft, wordt samenwerking met VN en Interpol genoemd met betrekking tot witwassen en belastingontduiking.

2.2 ABOP

Algemene indruk

Het is een vrij uitgebreid en redelijk onderbouwd programma, in de zin dat er voor verschillende thema's wel wordt gereflecteerd op de huidige situatie als onderbouwing voor de voorgestelde speerpunten/ beleidsmaatregelen/acties. Naar de (ontwikkelings)visie van de partij wordt op verschillende plekken verwezen, niet altijd met hetzelfde accent. Er worden ook enkele concrete beleidsacties of aandachtspunten genoemd, maar daartussen staat veel 'tekstvulling' en behoorlijk wat wollige en/of zweverige taal. Het programma presenteert zich als toekomstgericht en sociaal gedreven, maar blijft beleidsmatig vaak algemeen en vaag. Voor een partij die *governance* hoog in het vaandel zegt te dragen, ontbreekt het aan concrete voorstellen voor institutionele vernieuwing, transparantieversterking, en verantwoordingsmechanismen. Daarmee is het programma inhoudelijk ambitieus, maar beleidsmatig zwak onderbouwd en technisch onvoldoende uitgewerkt voor wat *governance* betreft.

Belangrijkste sterke punten

- SDG's worden als leidraad genomen bij beleidsformulering.
- 'Standpunten' zijn de strategische activiteiten op basis van de relevante visie en doelen.

Belangrijkste zwakke punten

- Punten en 'standpunten', zijn niet planmatig uitgewerkt in concrete en meetbare beleidsvoorstellen.
- Zwakke onderbouwing van financiële en institutionele haalbaarheid.
- Ontbreken van duidelijke voorstellen voor goed bestuur, brede versterking van de rechtsstaat en transparantie.

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?

Het verkiezingsprogramma van de ABOP is inhoudelijk breed en ambitieus, maar in de Surinaamse context van 2025 weinig realistisch en beperkt uitvoerbaar. Het programma bevat een indrukwekkend aantal beleidsvoornemens. Wat echter vrijwel overal ontbreekt zijn concrete implementatieplannen, tijdslijnen en prioritering. Ook wordt geen rekening gehouden met de beperkte ambtelijke capaciteit en de gebrekkige coördinatie tussen ministeries vanwege politieke cultuur.

Veel plannen zijn arbeidsintensief en vereisen technische expertise, bijvoorbeeld op het gebied van zorg, ICT, ondernemerschap, infrastructuurontwikkeling en milieubeheer. Suriname heeft echter te maken met een structureel tekort aan gespecialiseerd kader, een aanhoudende *braindrain* en een onderwaardering van essentiële beroepsgroepen.

Het programma leunt sterk op verwachte toekomstige inkomsten uit olie- en gaswinning, terwijl nauwelijks wordt stilgestaan bij de bestaande schuldenlast, het beperkte fiscale draagvlak en de afhankelijkheid van afspraken met het IMF.

Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?

ABOP gaat voor een rechtvaardige spreiding van welzijn en welvaart voor iedere Suriname.

Op lange termijn wil de partij dat Suriname één van de top 60 landen in de wereld is voor wat betreft BNP per capita, welzijn, gezondheidszorg, onderwijs, levensverwachting en ondernemerschap, maar heeft alleen de BNP als indicator genoemd.

Situatieanalyse

In een samenvatting is er één alinea besteed aan de aangetroffen situatie bij het aantreden van de regering en de crisis in de 'afgelopen jaren' alsof zij geen deel waren van de regering. Het ABOP-programma spreekt

van 'standpunten' i.p.v. beleidspunten. Deze worden ingenomen zonder analyse of onderbouwing. De leningenproblematiek is genoemd als risico onder een standpunt, maar verdere diepgang ontbreekt.

Is het een geïntegreerd programma?

Er is geen geïntegreerd beleid te merken in het programma. In elk hoofdstuk wordt een visie gegeven voor het betreffende thema, waarbij de verbanden met verschillende SDG's wordt gelegd. Alleen wordt dit niet altijd even goed gereflecteerd in uitwerking van de standpunten. Milieu, energie (incl. hernieuwbare bronnen en uitbreiding naar afgelegen gebieden), klimaatverandering en digitale infrastructuur worden meerdere malen genoemd, maar zonder dat er duidelijke verbanden worden gelegd tussen de paragrafen.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Er is aandacht voor klimaatverandering, met duidelijk richting (koolstofopslag, *carbon credits*, inclusie lokale gemeenschappen), rampenbeheersing, biodiversiteit. De relatie met de regio wordt genoemd als belangrijk voor toerisme, veiligheid, handel, infrastructuur, milieu. *Human trafficking* wordt genoemd, maar geen verdere uitwerking. Er is geen aandacht voor de snelle ontwikkelingen binnen handels- en machtsblokken, waardoor het idee kan ontstaan dat Suriname zich in een vacuüm kan ontwikkelen. Er wordt niet ingegaan op grensoverschrijdende criminaliteit.

2.3 BEP

Algemene indruk
Het partijprogramma heeft duidelijk aandacht voor sociaal-maatschappelijke kwesties en haalt ook zaken als mensenrechten en gelijkwaardigheden aan. Sommige hoofdstukken zijn echter weinig onderbouwd, en tussendoor staan er een paar 'opvallende' punten.
Belangrijkste sterke punten
De partij ziet graag een spreiding van welvaart en overheidsdiensten voor het hele volk. Decentralisatie speelt hierbij een grote rol. Mensenrechten worden op meerdere plekken aangehaald. Er is aandacht voor jeugd en jongerenbeleid, alhoewel het niet altijd concreet is en dus wat uitgebreider en meer diepgang mag hebben. Ondernemerschap is meer dan een modewoord in dit programma, omdat er concrete acties worden aangehaald.
Belangrijkste zwakke punten
De voorstellen voor decentralisatie alsook een 'ontwikkelingsleger' zullen niet leiden tot een eerlijke verdeling van welvaart, overheidsdiensten en macht. Integendeel kan het de huidige situatie verergeren en een ontwikkelingsleger kan een middel zijn om een scala aan sociale projecten buiten de jaarbegroting, ongepland te subsidiëren - daarbovenop heeft het begrip een tamelijk 'jaren-80' smaak. Er is weinig aandacht voor milieu en natuur, m.n. waar er gesproken wordt over economische ontwikkeling. Er is niet echt een geïntegreerde benadering, zaken worden meestal alleen onder hun eigen hoofdstuk aangehaald
Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?
BEP wil veel doen op het gebied van sociale rechtvaardigheid, decentralisatie, grondenrechten, ondernemerschap en duurzame ontwikkeling, maar geeft geen uitleg hoe de doelen bereikt kunnen worden binnen het huidige overheidsapparaat, de financiële beperkingen, de bestaande personele capaciteit en de politieke realiteit. Veel genoemde plannen zijn politiek gevoelig of reeds jaren onderwerp van discussie (zoals grondenrechten, decentralisatie), zonder dat grote doorbraken zijn geboekt. Voorstellen zoals de directe verkiezing van districtscommissarissen zijn politiek gevoelig en vergen brede parlementaire steun, die onzeker is. BEP erkent dat er menskracht nodig is in vrijwel alle sectoren (onderwijs, zorg, landbouw, justitie) maar biedt geen plan voor oplossingen, behalve bij gezondheid en onderwijs. Het programma bevat zeer veel sociale voorstellen die van belang zijn, zoals sociale zorg en kinderbeide, maar het is onduidelijk hoe de kosten daarvoor gedekt kunnen worden. De verwachting lijkt deels te rusten op inkomsten uit olie en gas.
Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?
Het bereiken van een kwalitatief hoogstaand en duurzaam welzijnsniveau met garanties voor gelijkwaardigheid en rechtvaardige verdeling van de opbrengsten uit de nationale productie voor alle Surinamers nu en in de toekomst.
Situatieanalyse
Er zijn standpunten ingenomen zonder analyse of onderbouwing. Onder haast iedere sector wordt aangegeven dat er wetgeving moet komen of dat die moet worden veranderd, maar de partij geeft niet aan wat specifiek veranderd moet worden. De wil voor decentralisatie is terecht, maar door een gebrekkige situatieanalyse worden halve, ondoordachte maatregelen geopperd die het huidige systeem niet zullen veranderen.

Is het een geïntegreerd programma

Soms worden onderwerpen op meerdere plaatsen genoemd, bijv. een mensenrechtenbenadering wordt genoemd onder milieu en andere paragrafen. En *Free, Prior and Informed Consent* (FPIC) wordt ook genoemd bij ontwikkeling van waardeketens van bosproducten. De randvoorwaarden die genoemd worden zijn telecommunicatie, infrastructuur, gelijke toegang bevorderen, grondrechten als voorwaarde voor ontwikkeling in het hele land. Er is een ketenbenadering van niet-hout bosproducten, cultureel erfgoed, verwerking van hout, maar de uitwerking is beperkt.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Er is redelijke aandacht voor mondiale thema's zoals klimaatverandering (koolstoffenhandel, REDD+, CDM's) en biodiversiteit, maar niet voor politiek en economische mondiale trends/aardverschuivingen. De regionale relatie met CARICOM wordt bekeken in het kader van handel en vage wederzijdse voordelen en de realisatie van SDG-doelen. Er wordt niet ingegaan op grensoverschrijdende criminaliteit.

2.4 DA 91

Algemene indruk
Over het programma is nagedacht, meer dan bij een aantal andere partijen, met goede ideeën, maar niet uitgewerkt. Het blijft merendeels een opsomming van voornemens en wenselijkheden.
Belangrijkste sterke punten
Het programma is mensgericht. Er is veel aandacht voor corruptiebestrijding en transparantie. Ontwikkeling en mensenrechten hebben een geïntegreerde aanpak. Het programma bestaat uit 2 delen: het eerste deel legt de basis voor een aantal dingen die uitgevoerd moeten worden voordat men tot implementatie van deel 2 over kan gaan. Dit geeft blijk van enig strategisch inzicht. Ook de internationale focus is sterk.
Belangrijkste zwakke punten
Het programma is te lang en treedt vaak in herhaling, een stevige redactie zou de leesbaarheid erg hebben geholpen. Er wordt veel gezegd, maar niet HOE de voorgenomen wensen en activiteiten uitgevoerd zullen worden.
Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?
In tegenstelling tot andere partijen, heeft DA '91 kostenramingen en investeringsprojecten (2025–2030) met een fase-indeling, bedragen en een tussentijds meetmoment. Het begrotingstekort is geraamd op \$1 miljard, maar concrete compenserende maatregelen zijn voorgesteld. Het programma benoemt de praktische uitdagingen
Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?
Een Suriname met een brede middenklasse als motor van de economie, waar kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) floreren, en waar infrastructuur en technologie hand in hand gaan met duurzaamheid en inclusiviteit. DA'91 zet zich in om strategisch te investeren in menselijk kapitaal, infrastructuur en innovatieve oplossingen die onze economie toekomstbestendig maken.
Situatieanalyse
Het programma gaat direct in op de verdeling in twee fasen zonder dat er een situatieanalyse is gedaan om de prioriteiten die genoemd worden te onderbouwen. Volgens de partij is de economische crisis een gevolg van jarenlange corruptie, wanbeleid en eenzijdige afhankelijkheid van grondstoffen. Een uitgebreide, samenhangende situatieanalyse komt niet echt uit de verf.
Is het een geïntegreerd programma?
Sommige thema's komen wel op meerdere plaatsen voor, maar die zijn geen deel van een geïntegreerde beleidsplanning, waardoor het programma - ondanks de goede ideeën - als onsamenhangend wordt ervaren. De SDG's worden deels gebruikt om doelen te formuleren en na te leven. Er is aandacht voor verantwoorde implementeren van een groene strategie.
Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)?
DA 91 ondersteunt actieve deelname aan internationale klimaatinitiatieven, benoemt uitbannen van de grensoverschrijdende criminaliteit en justitiële samenwerking met Nederland/Europa, Brazilië/Zuid-Amerika en de VSA, en het wijzigen van de Grondwet voor de uitlevering van veroordeelde criminelen, ongeacht nationaliteit. Ze voorziet ook een actievere rol voor Suriname binnen regionale organisaties zoals de OAS en Latijns-Amerikaanse samenwerkingsverbanden voor versnelde toegang tot markten, technologie en stevigere positie in multilaterale onderhandelingen bij het aanpakken van lokale uitdagingen die een wereldwijd karakter hebben. De partij zet in op strategische allianties met relevante landen op het Noord- en Zuid-Amerikaanse continent met het doel de economische en geopolitieke positie van Suriname te versterken en geeft daarmee blijk van het meenemen van verschuivingen op het wereldtoneel.

2.5 NDP

Algemene indruk

Redelijk goed onderbouwd, systematisch opgebouwd. Elk hoofdstuk heeft een korte inleiding, gevolgd door doelstellingen die de partij wil realiseren, een situatieschets van de problemen in de sector, dringende actiepunten, concrete maatregelen, beleidsmaatregelen. Elk hoofdstuk eindigt met een conclusie en een 'wat nu' paragraaf waarin verwijzingen naar andere hoofdstukken voor meer detail en/of overlap.

Belangrijkste sterke punten

Gemakkelijk leesbaar. Door de opbouw per hoofdstuk is de gedachtengang van de partij goed te volgen. Het programma is visionair en ambitieus. De *executive summary* en de overzichtelijke samenvatting aan het einde geven een goed algemeen beeld van het programma

Belangrijkste zwakke punten

Het onderscheid tussen 'concrete maatregelen' en 'dringende actiepunten' is niet even duidelijk. Maatregelen worden opgesomd, maar het is niet duidelijk HOE die uitgevoerd zullen worden.

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?

De NDP heeft een uitgebreid plan voor economisch herstel, sociale rechtvaardigheid, bestuurlijke hervorming en duurzame ontwikkeling, dat echter te weinig rekening houdt met de gebrekkige huidige capaciteit van de overheid, de politieke realiteit, de beschikbare menskracht en de beschikbare financiële middelen. Volgens de partij is het verkiezingsprogramma een concreet actieplan: dat is het niet. Een actieplan kent concrete uitgewerkte acties, tijdlijnen, rangschikking van acties. En: heeft een budget.

De NDP wil veel tegelijk: digitale overheid, versterkte controleorganen, nationale planningseenheden, lokaal bestuur versterken. Veel voorstellen vereisen wetswijzigingen, brede parlementaire steun en politieke stabiliteit – bv. de *Local Content* wet, hervorming van staatsbedrijven, aanpassing belastingstelsel, versterking controle-instanties, maar die steun en politieke wil blijkt elke keer een struikelblok in Suriname.

Dit geldt ook voor de institutionele zwakte van het overheidsapparaat, dat nu nog meer zal moeten presteren. Dit aspect komt nauwelijks uit de verf. Omdat er veel wordt beloofd zonder enige rangschikking van wat de grootste prioriteiten zijn, is de kans groot dat er een wirwar van initiatieven worden gestart die een stille dood zullen sterven. Er worden ook veel investeringen beloofd (sociale woningbouw, zorg, infrastructuur, energiesector, landbouw, onderwijs), maar er is geen kostenplaatje en het is onduidelijk waar het geld vandaan zal komen.

In tegenstelling tot sommige andere partijen laat de NDP de olie-inkomsten goeddeels achterwege als manier voor het betalen van alle plannen. Maar het niet expliciet noemen betekent nog niet persé dat het niet is meegenomen in de klinkende plannen. Betere belastinginning (paar keer genoemd), *carbon credits* en het aantrekken van investeringen zijn genoemd als inkomstenbronnen, maar zijn bij lange na niet voldoende.

Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?

De NDP streeft naar een Suriname dat internationaal wordt erkend als een model voor duurzame ontwikkeling, inclusiviteit en innovatie. Wij willen een land bouwen dat economisch sterk, sociaal rechtvaardig en milieuvriendelijk is.

In ieder hoofdstuk is er een visie op hoe een sector moet functioneren, hoewel er geen indicatoren of methoden aan verbonden zijn. Het is wel duidelijk dat er naar meer wordt gekeken dan financieel-economische groei.

Situatieanalyse

Onder ieder hoofdstuk zijn een paar problemen in de betreffende sector genoemd, waarop de actiepunten zijn gebaseerd. De opsomming schiet tekort omdat het opnoemen van uitdagingen nog geen analyse is van dieperliggende oorzaken. Er is aangegeven hoe de economie hoort te zijn zonder dat er eerst geanalyseerd is. De gepresenteerde problemen zijn geen gedegen analyse van de situatie. Institutionele versterking wordt in haast ieder hoofdstuk genoemd als belangrijk, maar ook zonder analyses.

De partij heeft prioriteiten, maar er is geen echt geïntegreerde beleidsbenadering. Elk hoofdstuk is uitgewerkt in een situatie- en probleemanalyse, doelstellingen, dringende actiepunten, te treffen beleidsmaatregelen en een conclusie. De situatie- en probleemanalyse is echter niet veel meer dan een opsomming van wat mis is.

Is het een geïntegreerd programma?

De partij heeft 6 prioriteiten: volksgezondheid, woningbouw, werkgelegenheid, economische groei, onderwijs, veiligheid met de kernpunten, maar er is geen echt geïntegreerde beleidsbenadering.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Klimaatverandering en stijgende zeespiegel worden gezien als een actueel probleem, maar de comittering aan concrete internationale klimaatdoelen wordt niet genoemd, wel het versterken van klimaatdiplomatie, w.o. actieve deelname aan internationale klimaatonderhandelingen voor het aantrekken van fondsen en eigen belang. Er is aandacht voor biodiversiteitscrisis, maar niet echt voor de grote geopolitieke verschuivingen.

2.6 NPS

Algemene indruk
Een goed opgebouwd programma dat de nieuwe weg die ingeslagen dient te worden benadrukt, maar die nieuwe weg komt niet altijd tot uiting in nieuwe paden en plannen.
Belangrijkste sterke punten
• Duurzame ontwikkeling en inclusieve economische groei. • Speerpunten: economie, milieu, onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en goed bestuur. • Het gezondheidszorgprogramma is 1 van de betere • Niet lang, dus goed leesbaar voor de gemiddelde kiezer • Stimuleert ondernemerschap, productie en innovatie om de verdien capaciteit te vergroten
Belangrijkste zwakke punten
Er worden 4 dimensies genoemd (sociaal maatschappelijke, economische, ethische, culturele), maar die zijn niet duidelijk uitgewerkt. Over het algemeen blijft men steken in het benoemen van issues en waar men naar toe wil, maar niet HOE dat moet gebeuren. Er is geen concrete visie op de periode na 2028 (impact inkomsten GranMorgu).
Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?
De NPS heeft een inhoudelijk breed opgezet programma waarin de belangrijkste ontwikkelingsuitdagingen zijn geïdentificeerd. Voor elk probleem zijn er oplossingen aangedragen, maar er is geen financiële onderbouwing en doordat er geen prioriteiten worden gesteld of gefaseerde aanpakken binnen en tussen diverse sectoren, lijkt het eerder een wensenlijst: wel een behoorlijk goed doordachte wensenlijst, maar niet realistisch of uitvoerbaar. Veel beleidsdoelen zijn afhankelijk van een beter functionerend ambtenarenapparaat — juist één van de zwakke schakels in het bestuursapparaat. Er zijn her en der wel capaciteitsversterkingsvoornemens voor enkele sectoren of thema's zoals voor rekenschap (CLAD, REKENKAMER) en diensten, zoals de politie en het BOG (of Volksgezondheid). Veel voorstellen vereisen wetswijzigingen, brede politieke steun of een nationale dialoog (grondenrechten, grondbeleid, herstructurering van staatsbedrijven), wat al door opeenvolgende regeringen wel werd gepredikt maar niet gerealiseerd. Er worden omvangrijke investeringen beloofd in woningbouw, infrastructuur, zorg, onderwijs, veiligheid, sociale zekerheid en innovatie. Maar het programma bevat geen kostenramingen en veel van de voorgenomen uitgaven zijn gebaseerd op verwachte inkomsten uit de olie- en gasindustrie, terwijl deze onzeker blijven. Bovendien ontbreekt een analyse van de huidige schuldenpositie of van mogelijke macro-economische scenario's.
Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)
Er is geen geformuleerde visie in het programma, maar uit de samenvatting kan de visie gedestilleerd worden: NPS richt zich op duurzame ontwikkeling en inclusieve economische groei, met speerpunten in economie, milieu, onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en goed bestuur. De recente ontdekkingen in de olie- en gasindustrie spelen een belangrijke rol in de visie voor de toekomst van Suriname. Het programma zegt praktische oplossingen voor acute problemen en een langetermijnvisie voor een inclusieve en duurzame toekomst te bieden. De partij zegt ook in sociale en ecologische pilaren te willen investeren. Er worden echter geen indicatoren voor ontwikkeling genoemd en ontwikkeling is niet gedefinieerd. De partij gebruikt het woord 'duurzaam' vaak verkeerd (bv duurzame mijnbouw wat in principe tegenstrijdig is).

Situatieanalyse

Er is geen echte situatieanalyse, maar onder haast alle standpunten worden wel instituten genoemd die versterkt moeten worden. Leningen en wisselkoersstijging zijn genoemd als risico's, al is dit niet gestoeld op een echte analyse.

Is het een geïntegreerd programma?

Er zijn 4 dimensies genoemd (sociale, economische, ethische, culturele) en een aantal beleidsthema's. Elke dimensie en elk beleidsthema is in detail uitgewerkt, maar de onderlinge verbanden tussen de thema's is niet erg duidelijk.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Klimaatverandering is genoemd met een opsomming van intenties en maatregelen, maar er is geen alomvattende aanpak gegeven en geen verbinding met het klimaatakkoord. Onder de kop Natuurrampen en Klimaatveiligheid is er een ratjetoe van uiteenlopende maatregelen, die weinig verbinding hebben met een gestructureerde en toekomstgerichte aanpak of verbondenheid met de rest van de wereld. Bescherming van de ecologie en biodiversiteit wordt genoemd, maar niet hoe en wat, noch verbonden met de rest van de wereld. Grensoverschrijdende criminaliteit wordt genoemd, maar er wordt verder niet op ingegaan behalve dat het wordt aangepakt. Regionale en internationale samenwerking wordt genoemd, vooral in verband met strategische partnerschappen met regionale en internationale bedrijven en overheden, en ook voor binnen de gezondheidszorg, maar er is geen aandacht voor de snelle ontwikkelingen binnen handels- en machtsblokken.

2.7 OPTSU

Algemene indruk

Er staan hier en daar een paar interessante ideeën, maar over het algemeen ontbreekt de onderbouwing. Er staan veel loze kreten en beloftes in het programma en geen duidelijke en concrete acties of beleids-maatregelen. Het komt niet erg samenhangend over. Er staan ook een aantal aannames of ideeën in die bevreemdend zijn, zoals dat de bevolking binnenkort tot 1 miljoen zal groeien of dat burgers moeten participeren in ruil voor subsidies.

Belangrijkste sterke punten

- Het programma is sterk gericht op de sociaal-economische ontwikkeling van het gezin.
- Duidelijke visie op decentralisatie en lokaal bestuur
- Duurzame economische ontwikkeling m.b.t. olie-inkomsten met behoud van het bos
- Oproep tot een 'Nationaal Toekomstplan' (langetermijn perspectief)

Belangrijkste zwakke punten

- Onsamenhangend, incompleet, niet onderbouwd, in sommige gevallen onrealistisch
- Afwezigheid van rechtsstatelijke fundamenteën, visie op democratische hervormingen, concrete anti-corruptie instrumenten, en *checks & balances*
- Zwijgen over mensenrechten en kwetsbare groepen

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch?

Het partijprogramma heeft geen kostenschattingscijfers of projecties, waardoor niet kan worden beoordeeld hoe realistisch en uitvoerbaar het is. Tegelijkertijd zijn er een aantal voornemens die zeer moeilijk uitvoerbaar zijn (zoals verplaatsing van de hoofdstad). Er is onvoldoende aandacht voor de huidige praktische uitdagingen en beperkingen (en de oplossingen) op het gebied van capaciteit, infrastructuur, wet- en regelgeving, structuren en systemen.

Wat is de visie (lange termijn /middellange termijn)?

Er is geen visie geformuleerd in het OPTSU-programma, maar het karakter van het programma hangt sterk naar de sociale kant. Eén keer is aangehaald dat er een lange termijnvisie en planning zou moeten komen. Er wordt ook gesproken over de olie-exploitatie: er is een erkenning dat veel geld niet automatisch alle problemen oplost en dat de opbrengsten moeten leiden tot Suriname als financieel dienstverlenend land, maar wat dat betekent wordt niet uitgewerkt.

Situatieanalyse

De partij stapt vanaf het begin direct in de problemen van vandaag die aangepakt moeten worden, nl. armoede, zorg, criminaliteit, onderwijs, werkgelegenheid en betaalbare woningen. De oplossing die de partij ziet is om de huidige inkomsten anders te verdelen en prioriteiten te stellen die het leven verbeteren. Maar de situatieanalyse vooraf, waarin politieke, economische, financiële, sociale en ecologische factoren zijn meegenomen, ontbreekt.

Is het een geïntegreerd programma?

Armoede, zorg, criminaliteit, onderwijs, werkgelegenheid, betaalbare woningen staan centraal in het programma en zijn enigszins geïntegreerd. Wat betreft het financieel economische, en milieu en natuur is de integrale benadering minder aanwezig. Sociaal-maatschappelijke thema's worden onder meerdere kopjes dan hun eigen genoemd. Internationale dienstverlening wordt genoemd voor landbouw, productie en toerisme, maar er is niet echt een onderbouwing of uitwerking voor internationale dienstverlening. Bij landbouw wordt met name gesproken over het verminderen van de import om kansen te creëren voor kleine ondernemers.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Klimaatverandering wordt niet genoemd. Internationale dienstverlening voor landbouw, productie en toerisme wordt genoemd, maar er is niet echt een onderbouwing of uitwerking voor internationale dienstverlening. Er is geen aandacht voor mondiale ontwikkelingen: klimaatverandering, grensoverschrijdende criminaliteit, handels en machtsblokken. Suriname blijft eigenlijk een eiland in de verdere ontwikkelingen op de wereld.

2.8 Pertjajah Luhur (PL)

Algemene indruk

Allereerst: het programma van PL is een bijna exacte kopie van haar programma 2020-2025. Dat geeft een slechte indruk.

Het partijprogramma van de PL benoemt veel belangrijke thema's zoals goed bestuur, corruptiebestrijding, decentralisatie en sociaal beleid, maar blijft vaak steken in algemene voornemens zonder duidelijke beleidsplannen, wetgevingsroutes of uitvoeringsstrategieën. Fundamentele governance-elementen zoals rechtsstaat, mensenrechten, participatie, checks and balances en institutionele versterking worden slechts fragmentarisch of niet behandeld.

Belangrijkste sterke punten

- Zelfs de 'sterke' punten zijn vaak beleidsmatig vaag, juridisch onderbelicht, en missen institutionele borging. Het gaat vaker om vermelding dan om overtuigende plannen.
- Hoewel de aanpak fragmentarisch is, wordt corruptie in ieder geval erkend als urgent beleidsvraagstuk.
- De partij onderstreept de noodzaak van versterking van het decentraal bestuur en verwijst naar wettelijke kaders zoals de Wet Regionale Organen.
- Er wordt gepleit voor goedkeuring van de Wet Openbaarheid van Bestuur en versterking van CLAD en de Rekenkamer.

Belangrijkste zwakke punten

- Het programma biedt geen concrete visie op de rechtsstaat of waarborging van de scheiding der machten.
- Er is geen structureel plan voor institutionele versterking of effectieve checks and balances.
- Mensenrechten en de positie van kwetsbare groepen blijven grotendeels onbesproken of vaag.
- Moderne beleidsprincipes zoals evidence-based werken, digitale transparantie en open government ontbreken.
- Beleidsvoornemens missen implementatiestrategieën, wetgevingsroutes en tijdspaden.

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch

De plannen van de Pertjajah Luhur (PL) zijn ambitieus en klinken goed, maar zijn qua haalbaarheid en uitvoerbaarheid niet erg realistisch. Veel is al decennialang op de politieke propaganda -agenda- zoals geografische spreiding economische activiteit (industrie, onderwijs); en ontwikkeling van dorpen als regionale centra; daarvoor is veel geld nodig, en zonder gedegen decentralisatie blijft dit een wen die elke 5 jaar uit de kast wordt gehaald. Belangrijker is dat dit soort plannen een nauwe coördinatie tussen ministeries nodig heeft- in een land waar ministeries als partij-eilanden worden beheerd is dat niet zo eenvoudig te realiseren.

Een aantal zaken in het programma zijn al gerealiseerd (bv het instellen van de anticorruptie commissie), waardoor de vraag rijst of PL wel weet wat de stand van zaken is in ons land- aan de andere kant: toen men dit schreef in 2020 was er nog geen commissie. Voor veel voornemens geldt dat er al wet- en regelgeving bestaat (bv milieu) maar dat het aan handhaving schort. Daar is geen aandacht voor.

Er is wel aandacht voor bevolkingsaanwas, maar de focus daarbij is erop dat vrouwen gemiddeld 2.1 kind moeten krijgen om zichzelf en een man te vervangen. Ook immigratie is aan de orde, maar het waarom en hoe dat zich verhoudt tot vergroting van uitvoerings- en productiecapaciteit is niet genoemd. Dit programma is niet erg realistisch gegeven de huidige beschikbare financiële middelen het gebrek aan capaciteit van de overheid, gebrek aan wet- en regelgeving en een fragiele politieke cultuur die maakt dat institutionele versterking van cruciale (staats)actoren nauwelijks mogelijk is.

Wat is de visie (lange termijn /middenlange termijn)

Er is geen geformuleerde visie in het programma, maar PL zegt wel de ontwikkeling van een innovatieve, sterke en duurzame economie voor ogen te hebben, met een meerjarige visie op de economische ontwikkeling van Suriname voor de komende jaren.

De nadruk in de standpunten ligt op het sociaal vlak. Er zijn echter geen indicatoren of methodieken genoemd. Een lang termijn visie wordt alleen genoemd bij het ontwikkelen van domeingronden.

Situatieanalyse

Er is geen situatieanalyse. Bij haast ieder standpunt wordt wel gesproken over wetgeving en losse instituten die versterkt moeten worden, maar er is geen onderbouwing voor de maatregelen en ook geen sprake van wetgevingskaders. De partij koppelt demografie en immigratiebeleid aan wat bevolkingspolitiek wordt genoemd zonder onderbouwing of politieke verbinding. Het is opvallend dat er een expliciete indicator over de vrijheden van de vrouw gaat, terwijl in dezelfde alinea over mensenrechten en vrijheden wordt gesproken.

Verschillende standpunten hebben analyses van uiteenlopende kwaliteit.

Is het een geïntegreerd programma

Er is geen geïntegreerd beleid, maar verschillende thema's komen wel op verschillende plekken voor, bijvoorbeeld milieu wordt genoemd bij onderwijs, gezondheid, natuur, grondbeleid, regionale ontwikkeling en ruimtelijke ordening. Ontwikkeling is merendeels onder goed bestuur te vinden, maar sijpelt ook door naar andere hoofdstukken. Volgens de partij is samenwerking van cruciaal belang in alle beleidsterreinen, maar dat is niet verder uitgewerkt.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

De consequenties van klimaatverandering worden beschreven, maar slechts op het niveau van algemene kennis en alleen met betrekking tot de kustvlakte. Kwantitatieve doorberekeningen ontbreken, alsook benoeming van internationale verdragen, afspraken of nationale wetten, instituten en beleid. Wat internationale betrekkingen betreft, is aangegeven dat de banden met EU, VN, CARICOM, UNASUR, Azië, Afrika en Brazilië versterkt moeten worden t.b.v. investeringen en handel. Er wordt gesproken over versterken van regulier overleg en versterken van samenwerking, maar niet hoe en waarom. Bij grensoverschrijdende criminaliteit is drugssmokkel genoemd en de noodzaak van internationale samenwerking, maar niet hoe deze samenwerking eruit moet zien. Er is geen woord over de verschuivingen binnen machts- en handelsblokken.

2.9 VHP

Algemene indruk

Dit is geen goed onderbouwd programma: de visie, missie, strategische doelen en actiepunten staan los van elkaar en zijn niet onderbouwd. Veel statements en termen zijn vaag of onduidelijk, terwijl de beleidsmaatregelen/ speerpunten/ doelstellingen veelal beschreven zijn als ideale uitkomsten zonder wat, hoe, met wie, voor wie en wanneer. Het is echt zoeken naar goede, duidelijk voornemens die enigszins blijken te geven van realiteitszin en niet slechts grootse gebaren en holle frasen.

Belangrijkste sterke punten

Een sterk punt is dat de VHP aangeeft dat de genoemde kernwaarden de uitgangspunten voor eventuele coalitieonderhandelingen zijn- dat is prettig omdat burgers daardoor kunnen volgen of de VHP zich eraan zal houden. Er is aandacht voor internationale belastingverdragen en aandacht voor beleggingen, anti-witwas maatregelen, compliance en derisking via aantrekken van meer internationale financiële instellingen en modernisering van het bankwezen. Ook het vergroten van de internationale handel en aandacht voor handelsbarrières, w.o. niet-tarifaire barrières. Dit alles geeft blijk van een besef dat Suriname niet losgezongen kan zijn van wat er in de wereld gebeurt. Nadruk op flexibel, toekomstgericht onderwijs, met reguleren van informeel leren, van pop-up particuliere onderwijsinstellingen en opzetten van een effectief systeem voor buitenlandse diploma erkenning en niveau-beoordeling. Ook heel prettig: speciale aandacht voor veiligheid in buurten, inclusief verstoring van de openbare orde en geluidsoverlast

Belangrijkste zwakke punten

Vaagheid, gebrek aan concrete beleidsacties, gebrek aan onderbouwing, gebrek aan een integrale benadering, ontbreken van basisissues zoals goed bestuur, mensenrechten, gelijkwaardige economische ontwikkeling.

Bevreemdend is dat grondenrechten worden genoemd onder de paraaf ' Sociale mobiliteit', maar met een dusdanige omschrijving dat de vraag opkomt of de VHP het heeft over recht op grond of de grondenrechten van de ITP. ('De grondenrechten dienen wettelijk vastgelegd te worden, om duidelijkheid en zekerheid te bieden aan de Surinaamse bevolking, zodat iedere burger toegang heeft tot grond en eigendom, en juridische bescherming geniet tegen onterechte landonteigeningen. Dit versterkt de sociaaleconomische positie van huishoudens en creëert stabiliteit voor toekomstige generaties.')

Het gebrek aan redactie is, zeker voor zo een grote partij, een euvel dat de VHP extra kan worden aangerekend. Zinnen als "Met steevaste normen en waarden hoog in het vaandel zal Suriname naar een nooit eerder in haar geschiedenis gekende welvaart, door welke politieke organisatie dan ook, worden verheven", hadden nooit het daglicht mogen zien.

Is dit programma uitvoerbaar en realistisch

Het verkiezingsprogramma van de VHP wil een samenhangende visie op duurzame economische groei, sociale inclusie en modern bestuur geven. Het houdt echter weinig rekening met de beperkte uitvoeringscapaciteit van de overheid, de politieke realiteit, het tekort aan menskracht en de krappe financiële ruimte. De VHP onderkent het belang van institutionele versterking en datagestueerd beleid, maar biedt geen duidelijke implementatiestrategieën, tijdslijnen (hoe globaal dan ook) of plannen voor capaciteitsopbouw. Veel beleidsdoelen, zoals grondenrechten, energiebeleid en anticorruptiewetgeving, vereisen brede politieke steun en interministeriële samenwerking — iets waar coalitieregeringen in het verleden vaak op vastliepen. Er is ook geen financiële onderbouwing voor grote investeringen in zorg, infrastructuur en woningbouw. Hoewel het programma aandacht besteedt aan opleidingen en studiebeurzen, erkent het onvoldoende dat het capaciteitsprobleem structureel is en niet snel oplosbaar. Tegelijkertijd is het programma sterk afhankelijk van verwachte olie- en gasinkomsten (20–60 miljard USD over 25 jaar), zonder dat er een meerjarenbegroting, uitgavenplafond of concrete aanpak van de schuldenlast en IMF-

afhankelijkheid wordt gepresenteerd. Het blijft te sterk leunen op optimistische verwachtingen rond olie-inkomsten, zonder voldoende aandacht voor bestaande risico's.

Wat is de visie (lange termijn /middenlange termijn)

De visie van de VHP is van Suriname te maken: 'Een eerlijke en sterke samenleving waarin mensen zichzelf en toekomstige generaties een beter leven kunnen geven. Ze kunnen de uitdagingen van de toekomst aan, omdat ze daarvoor de juiste middelen en kennis hebben. Een rechtvaardige en veerkrachtige samenleving waarbij burgers zichzelf en het nageslacht naar een hoger welzijnsniveau kunnen brengen en uitdagingen van morgen kunnen overbruggen omdat zij hiervoor in materiele en immateriële zin geëquipeerd zijn.'

Het valt wel op dat waar de nadruk in de visiestatement ligt op de samenleving, kwesties die te maken hebben met ongelijkheid en mensenrechten niet echt terugkomen in het programma. Er worden "doelstellingen" aangehaald voor de komende 5-15 jaar, maar de beschrijving is heel globaal (energieonafhankelijkheid, duurzaamheid en economische groei). Sociale aspecten ontbreken. Verder in het document wordt alleen gezegd dat de inkomsten van olie exploitatie worden ingezet voor 'duurzame ontwikkeling', specifiek hernieuwbare energie, landbouw en vergroening van industrie; en bijdragen aan een klimaatfonds.

Situatieanalyse

Constateren wat een aankomende regering is tegengekomen is geen analyse van een beginsituatie en leidt tot losse acties die geselecteerde aannames nastreven. De partij vindt dat de economie stabiel is, hoewel economische indicatoren en ratings het tegendeel bewijzen. Het is blijkbaar nog steeds niet duidelijk voor de regeringspartij wat de sociaal maatschappelijke situatie is, of waarvoor ministeries bestaan, want men wil raden en commissies instellen om armoede te bestrijden.

Is het een geïntegreerd programma

Er is geen geïntegreerd beleid, maar een opsomming van voornemens. De 10 thema's worden als lijsten onder elkaar opgesomd. Het kan best dat bepaalde onderwerpen vaker worden genoemd en dat wel condities of randvoorwaarden binnen deze lijsten staan, maar in elk geval zijn ze niet als zodanig geïdentificeerd in het programma.

Is er rekening gehouden met belangrijke ontwikkelingen in de wereld, en onze relatie met andere landen (of wordt Suriname in isolatie bekeken)

Volgens de partij zal het beleidsprogramma gebaseerd zijn op het behalen van de SDG-targets in 2030. De VHP heeft vijf strategische doelen die aansluiten bij de internationale agenda van de Sustainable Development Goals (SDG's) waaraan ook Suriname zich heeft gecommitteerd.

Er zijn aandachtspunten voor grensoverschrijdende kwesties en mondiale thema's zoals belastingverdragen, aandacht voor handelsbarrières, maar klimaatverdragen worden niet genoemd.